

Onderwerp Haarlem biedt financieel kwetsbare inwoners ondersteuning bij hoge energielasten	
Nummer	2022/67024
Portefeuillehouder	Roduner, F.J.
Programma/beleidsveld	3.2 Inkomen
Afdeling	SMSR
Auteur	Kraan, A.L. van der
Telefoonnummer	023-5114061
Email	alkraan@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>De energiekosten zijn sinds eind vorig jaar aanzienlijk gestegen. Hierdoor ontvangen steeds meer inwoners vrij plotseling een veel hogere energierekening zonder dat zij veel meer energie zijn gaan gebruiken. Door de geldende coronamaatregelen zagen veel inwoners hun inkomen dalen en hebben zij inmiddels geen reserve meer om deze kosten nu op te vangen, terwijl zij nu wel geconfronteerd worden met de hogere rekening.</p> <p>Het kabinet heeft diverse generieke ondersteuningsmaatregelen aangekondigd om deze algemene kostenstijging te verzachten. Voor financieel kwetsbaren is een éénmalige energietoeslag van ca. € 200 per huishouden aangekondigd. Hiervoor wordt een wetswijziging voorbereid en de uitvoering komt bij gemeenten te liggen. Haarlem ontvangt naar verwachting € 1.431.000 van het Rijk voor de uitvoering van de éénmalige energietoeslag. Een bedrag van € 200 is echter niet voor iedereen toereikend en gezien de hierboven geschetste problematiek voor inwoners is het bieden van ondersteuning noodzakelijk en zeer urgent.</p> <p>Voorgesteld wordt om € 1,8 miljoen aan TONK-gelden in te zetten voor de financieel kwetsbaren. In totaal is er dan € 3,2 miljoen beschikbaar om financieel kwetsbare huishoudens in 2022 via bijzondere bijstand financieel tegemoet te komen in de energiekosten. Zo wil Haarlem voorkomen dat de energiearmoede voor financieel kwetsbaren structureel toeneemt en wordt een toename van schulden voorkomen.</p>
Behandelveorstel voor commissie	De commissie Samenleving wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none">- Beleidsregel Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) (2021/581258), 2021/581258 vastgesteld in de collegevergadering van 2 november 2021.- Integrale beleidsvisie Armoede en Schulden 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren' (2020/935630), vastgesteld in de raadsvergadering van 26 november 2020.

	<p>- Verhogen inkomensgrens minimabeleid naar 120% en aanpassen beleidsregels HaarlemPas 2019 (2018/401226) vastgesteld in de collegevergadering van 25 september 2018.</p>
<p>Besluit College d.d. 15 februari 2022</p>	<p>1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. 2. Het college besluit voor 2022 de doelgroep voor de éénmalige energietoeslag gelijk te stellen aan de doelgroep voor de HaarlemPas (daarvoor de Beleidsregels HaarlemPas 2019 te gebruiken behoudens de bepalingen inzake vermogen) en geen vermogenstoets toe te passen voor het vaststellen van de éénmalige energietoeslag in overeenstemming met de benodigde aangekondigde wetswijziging.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>
<p>Besluit Raad d.d. (wordt ingevuld door de griffie)</p>	<p>De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders,</p> <p>Besluit: Vooruitlopend op de bestemming van het rekeningresultaat 2021 een bedrag van € 1,8 miljoen overgebleven TONK-gelden beschikbaar te stellen voor het budget bijzondere bijstand.</p> <p>de griffier, de voorzitter,</p>

1. Inleiding

De *Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten* (TONK) is van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 verstrekt aan huishoudens die door een inkomensdaling als gevolg van de coronamaatregelen hun vaste woonlasten zoals huur en energie moeilijk konden betalen. Nu 2021 voorbij is en de TONK-regeling is afgelopen, blijkt dat het niet nodig is om gebruik te maken van de van het Rijk ontvangen 1,8 miljoen TONK-gelden. De reden dat er budget resteert is, dat ondanks veelvuldige en diverse vormen van communicatie over de TONK, er weinig gebruik is gemaakt van deze regeling. In dit raadsstuk worden bestemmingen aangegeven voor de besteding van deze resterende TONK-gelden.

Stijging energielasten

Sinds oktober 2021 ontvangen steeds meer inwoners vrij plotseling een veel hogere energierekening, zonder dat zij (veel) meer energie zijn gaan verbruiken. De wereldwijde energieprijzen zijn in 2021 flink gestegen, onder andere door snel economisch herstel na diverse lockdowns en door spanningen op de mondiale energiemarkt.

De regering heeft diverse generieke ondersteuningsmaatregelen aangekondigd en uitgevoerd om deze algemene kostenstijging te verzachten. Zo is er de tegemoetkoming energiekosten waarbij de energiebelasting wordt verlaagd voor alle huishoudens in Nederland. Dit wordt rechtstreeks verrekend met de energierekening, waardoor deze lager uitvalt. Ook is er budget voor de Bestrijding van de (verborgen) energiearmoede. Dit budget kunnen gemeenten inzetten om huishoudens te ondersteunen bij het treffen van maatregelen voor het verlagen van hun energierekening.

De éénmalige energietoeslag

Voor inwoners met een laag inkomen is in de [kamerbrief](#) van 10 december 2021 een extra landelijke regeling aangekondigd voor een éénmalige energietoeslag. De hoogte van de éénmalige energietoeslag is ca € 200 per huishouden, ongeacht de daadwerkelijke, individuele stijging van de energiekosten. De regeling wordt uitgevoerd door gemeenten en zal naar verwachting aan het einde van het eerste kwartaal 2022 beschikbaar zijn. Om de regeling uit te kunnen voeren is een wetswijziging nodig. De tekst van de wetswijziging en de planning van het wetgevingstraject zijn nog niet bekend gemaakt. Er is 200 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de regeling. Dat is inclusief uitvoeringskosten. De precieze verdeling onder gemeenten is nog niet vastgesteld, ook is nog niet bekend wanneer gemeenten deze compensatie gaan ontvangen. Haarlem ontvangt naar verwachting ca € 1.431.000 uit het landelijke budget van € 200 miljoen. Om de éénmalige energietoeslag beschikbaar te kunnen stellen aan alle inwoners met een HaarlemPas (inkomens tot 120% van het minimuminkomen) is meer budget nodig.

Veranderende energiecontracten en schrijnende energiearmoede

De hierboven genoemde algemene ondersteuningsmaatregelen dekken voor een deel van de inwoners met een laag inkomen de extra kosten nog onvoldoende af. Het gaat hierbij om inwoners die vrij plotseling een veel hogere rekening krijgen omdat hun vaste energiecontract afloopt, een flexibel contract hebben, een nieuw energiecontract afsluiten na verhuizing, of wanneer hun energieleverancier failliet is gegaan. Die inwoners hebben soms te maken met een dermate hoge stijging van de energielasten, dat zij niet meer in staat zijn om de energierekening te betalen. Voor deze inwoners zal voor 2022 de bijzondere bijstand worden verruimd om (tijdelijk) de extra energiekosten te kunnen betalen.

Woonkostentoeslag

In 2021 is ruim € 820.000 verstrekt aan woonkostentoeslag en de TONK samen. Dit is ruim € 720.000 meer dan dat aan woonkostentoeslag werd verstrekt in de jaren voordat de coronacrisis uitbrak. Nu de TONK-regeling niet meer beschikbaar is, en de coronamaatregelen langer worden voortgezet, hebben sommige inwoners nog steeds een (veel) lager inkomen dan voor de coronacrisis. Een deel

van deze inwoners zal een beroep gaan doen op de woonkostentoeslag, welke onder de bijzondere bijstand valt.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

Vooruitlopend op de bestemming van het rekeningresultaat 2021 een bedrag van € 1,8 miljoen overgebleven TONK-gelden beschikbaar te stellen voor het budget bijzondere bijstand.

3. Beoogd resultaat

Met het inzetten van de resterende TONK-gelden voor vaste woonlasten zoals huur en energie wordt dit overgebleven budget ingezet voor een vergelijkbaar doel. Hiermee worden financieel kwetsbare inwoners die hun vaste lasten niet meer geheel zelf kunnen opbrengen door stijging van de energieprijzen tijdelijk ondersteund. Het inzetten van de resterende TONK-gelden voorkomt het ontstaan of het verergeren van schulden. Ook wordt hiermee voorkomen dat de energie armoede bij financieel kwetsbaren structureel toeneemt.

4. Argumenten

1. De hoge energierekening is nu een zeer urgent probleem

Het niet langer zelf de volledige energierekening kunnen betalen is voor de nodige huishoudens een probleem dat nu speelt en dat mogelijk kan leiden tot betalingsachterstanden en oplopende schulden. Regelmatig komen telefonische vragen over de hoge energierekening binnen bij de budgetcoaches of team minima. Voor een aantal klanten in budgetbeheer of bij Schulddienstverlening, is het financiële plaatje niet meer rond te krijgen.

De urgentie van het probleem maakt het noodzakelijk om op korte termijn ondersteuningsmaatregelen te nemen voor deze financieel kwetsbare doelgroep. Dit besluit loopt daarom vooruit op besluitvorming via de Kadernota.

2. Het bepalen van de doelgroep éénmalige energietoeslag

De aangekondigde éénmalige energietoeslag voor minima zal naar verwachting € 200 per huishouden bedragen. In de kamerbrief van 10 december 2021 heeft de regering aangekondigd dat gemeenten mogen aansluiten bij het eigen minimabeleid. Door aan te sluiten bij de HaarlemPas doelgroep zijn ca 7.400 huishoudens in beeld. Ook is aangekondigd dat deze éénmalige energietoeslag voor mensen met een bijstandsuitkering ambtshalve (automatisch) verstrekt mag worden. Er zal zoveel mogelijk worden ingezet op het ambtshalve verstrekken van de éénmalige energietoeslag aan de HaarlemPas doelgroep. Door in te zetten op zoveel mogelijk ambtshalve verstrekking aan de HaarlemPasdoelgroep wordt de éénmalige energietoeslag zo eenvoudig mogelijk verstrekt, ongeacht of iemand nu een bijstandsuitkering heeft, werkt of een AOW-pensioen heeft. Ook kunnen mensen een beroep doen op de éénmalige energietoeslag die wel tot de HaarlemPas doelgroep behoren, maar deze eerder niet hebben aangevraagd.

De doelgroep voor de éénmalige energietoeslag is echter breder dan de HaarlemPashouders. Zo is in de kamerbrief ook aangekondigd dat er géén vermogenstoets nodig is voor de éénmalige energietoeslag. Haarlem besluit om de vermogenstoets zoals opgenomen in de Beleidsregels HaarlemPas 2019 niet toe te passen op de éénmalige energietoeslag. Dit in overeenstemming met de voor het mogelijk maken van de regeling benodigde en aangekondigde wetswijziging.

De kosten van uitsluitend de verstrekkingen aan de HaarlemPas-doelgroep komen uit op ca € 1.480.000 terwijl de geschatte rijksbijdrage € 1.431.000 betreft. Haarlem heeft een groot bereik met de HaarlemPas, groter dan veel andere gemeenten. Deze doelgroep is vooraf al in beeld voor de éénmalige energietoeslag. De schatting is dat het aantal inwoners dat een beroep kan doen op de éénmalige energietoeslag wel 30% hoger kan uitvallen dan alleen de HaarlemPashouders gezien het vervallen van de vermogenstoets. Daarnaast zal het uitvoeren van de energie-verstrekkingen aan zo'n omvangrijke doelgroep een flink extra beroep doen op uitvoering.

De geschatte kosten voor de éénmalige energietoeslag komen op:

€	1.480.000	7.400 HaarlemPas huishoudens x € 200
€	444.000	geschatte extra doelgroep van 30% wegens ontbreken vermogenstoets
€	207.000	benodigd aan uitvoeringskosten
€	2.131.000	Totaal nodig voor eenmalige compensatie

€	2.131.000	Totaal nodig voor eenmalige compensatie
€	1.431.000	geschatte bijdragen van het Rijk
€	700.000	extra middelen nodig bovenop het te ontvangen budget

3. Bijzondere bijstand voor schrijnende energiearmoede mogelijk maken

Bijzondere bijstand is bedoeld voor individuele bijzondere situaties. Energielasten vallen hier in het algemeen niet onder. Wel wordt al jaren bijzondere bijstand verstrekt aan mensen die vanwege medische reden hogere stookkosten hebben. Wanneer vaste lasten zoals energiekosten stijgen, is het aan de rijksoverheid om te komen met een structurele oplossing en de (laagste) inkomens voor deze inflatie te compenseren door de inkomens te laten stijgen. Het is gemeenten niet toegestaan om inkomenspolitiek te bedrijven. Sinds de plotselinge forse stijging van de energierekening voor sommige inwoners staat de gemeente echter wel voor een voldongen feit. Het is immers aan gemeenten om te voorkomen dat inwoners door het ijs zakken door gebeurtenissen buiten hun invloedssfeer.

De overgebleven TONK-gelden betreft een incidenteel budget, dat incidenteel ingezet kan worden om die inwoners financieel te ondersteunen voor wie geen andere oplossing mogelijk is. Voor met name een specifieke doelgroep is dit cruciaal. Dit zijn de inwoners waarvoor een minnelijke schuldenregeling loopt. Er zijn momenteel 846 huishoudens in budgetbeheer waarvan 435

huishoudens ook schuldhulpverlening ontvangen. Als hun vaste lasten te veel stijgen, kunnen zij niet langer voldoen aan de aflossingsverplichtingen van het minnelijke schuld traject waardoor succesvolle afronding van hun schuldentraject in gevaar komt. Ook een hoge jaarafrekening kan mensen (en hun budgetplan) in problemen brengen.

Daarnaast komen er veel meer telefonische vragen van inwoners die (nog) geen klant van schulddienstverlening zijn over een hogere energierekening. Een deel van de inwoners kan de stijging van de hogere energielasten opvangen door binnen hun budget elders te bezuinigen, een deel zal uitkomen bij de bijzondere bijstand. Het is lastig in te schatten hoeveel en in hoeverre huishoudens getroffen zullen worden, maar als 846 huishoudens per maand € 50 structureel te kort komt, dan komt dit neer op € 510.000. Voor extra verstrekkingen en de benodigde uitvoeringskosten is extra budget van nodig € 550.000.

4. Groter beroep op bijzondere bijstand voor woonkostentoeslag als gevolg van corona

De TONK was bedoeld om inwoners met een tijdelijk lager inkomen vanwege de coronamaatregelen te ondersteunen in hun vaste lasten. De coronamaatregelen en de gevolgen daarvan duren echter langer voort dan eerder werd aangenomen, waardoor een deel van de inwoners nog lang niet terug is op het oude inkomensniveau. Een deel is wellicht met ander werk wel weer in staat de vaste lasten te betalen, maar een ander deel vermoedelijk niet.

Voor de coronacrisis werd jaarlijks ca € 100.000 uitgegeven aan woonkostentoeslag. In 2021 is € 820.000 uitgegeven aan woonlasten via de TONK en woonkostentoeslag. De verwachting is dat het beroep in 2022 nog substantieel hoger zal zijn dan in de periode voor de coronacrisis. De inschatting is dat mogelijk twee derde van de inwoners die in 2021 een beroep heeft gedaan op de TONK of woonkostentoeslag nogmaals een beroep zal doen op de woonkostentoeslag. Hiervoor is een incidentele verhoging van het budget nodig van € 550.000 wegens toenemende vraag en de benodigde uitvoeringskosten.

5. Het besluit past in het ingezet beleid

Dit besluit past in het beleid van de *Integrale beleidsvisie Armoede en Schulden 'In Haarlem meer kans voor financieel kwetsbaren'* onder programma 3.2.

6. Financiën

Voor de uitvoering en verstrekking van de TONK heeft Haarlem in 2021 € 3 miljoen ontvangen uit het macrobudget. Van de totale rijksbijdrage voor de TONK is nog een bedrag van € 1,8 miljoen niet besteed. Dit bedrag is in de septembercirculaire 2021 beschikbaar gesteld. De bedragen uit de septembercirculaire voor 2021 zijn niet op programma 3 in de begroting verwerkt. Normaal gesproken kunnen deze middelen alleen via een resultaatbestemming in de Jaarrekening beschikbaar gesteld worden voor 2022. Omdat inwoners van Haarlem nu al, en voor langere tijd, met een hoge energierekening worden geconfronteerd is het van belang om snel financiële steun te bieden. Daarom wordt voorgesteld dit bedrag, vooruitlopend op de besluitvorming over de

resultaatbestemming 2021 (normaal in de Kadernota) beschikbaar te stellen voor 2022, zodat de uitvoering ook snel kan plaatsvinden.

Hiervan is € 700.000 bestemd voor de éénmalige energietoeslag, € 550.000 voor bijzondere bijstand voor schrijnende energiearmoede en € 550.000 voor bijzondere bijstand voor woonkostentoeslag. Voor de éénmalige energietoeslag zal een aparte kostenplaats worden aangemaakt.

5. Risico's en kanttekeningen

1. Openeinderegeling

Bijzondere bijstand is een wettelijk bepaalde openeinderegeling; dat wil zeggen dat iedere inwoner die aan de voorwaarden voldoet een beroep kan doen op de bijzondere bijstand, ook als de budgetten voor 2022 reeds uitgeput zijn. Dit levert mogelijk tekorten op.

2. Participatieraad

Gelet op de noodzaak om dit voorstel snel met de raad te kunnen bespreken en aangezien de regering op heel korte termijn uitbetaling van de eenmalige energietoeslag verlangt, is dit voorstel niet formeel voorgelegd aan de Participatieraad. Mondeling is het voorstel besproken en de Participatieraad heeft hier positief op gereageerd.

3. Besluitvorming buiten reguliere P&C cyclus

In dit raadsstuk worden bestemmingen aangegeven voor de besteding van deze resterende TONK-gelden uit 2021. Hiermee loopt de besluitvorming vooruit op de integrale afweging met betrekking tot de bestemming van het resultaat 2021. Vanwege de urgentie van de gestegen energielasten wordt dit voorstel toch nu al ter besluitvorming voorgelegd.

6. Uitvoering

De genoemde bijzondere bijstand is nu al onderdeel van de uitvoering. Dit zal na vaststelling worden voortgezet. De éénmalige energietoeslag wordt uitgevoerd zodra de wetswijziging hiervoor is doorgevoerd. Over de beschikbaarheid van de deze regeling zal extra worden gecommuniceerd naar inwoners en onze partners in de stad. Er wordt gewerkt aan een plan van aanpak sociale energietransitie en energiearmoede met als doel dit voor de zomer met de raad te delen.